

הַלְבוֹת סֵפֶה סִימָן תְּרַבְמָ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טז]

סְהִימָ עֲוֹנָה לְשִׁכְיָה וְקָנְתָהּ לְמִנְחָה⁸⁰.

8) ומחצלת שנעשתה לשם שכיבה, אך לא נגמרה מלאכתה. כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' קי) שאם יגמרו את מלאכתה לשם סינוך, נחשב הדבר כשינוי מעשה, ומותר לסוך בה.

ומחצלת שעשויה כדי לעמוד עליה, כגון מחצלת שלפני המיטה, כתב בספר מקראי קודש (סוכות ח"א סי' טז) שלכאורה מקבלת טומאת מדרס, ופסולה לסינוך [מדרבנן, כמבואר בפמ"ג (משב"ז ס"ק א) לענין דבר הטמא טומאת מדרס].

ואף מחצלת שאינה ראויה לשכיבה אלא רק לכרון בה סחורה, כתבו הערוך השלחן (סי"ג) והמקראי קודש (שם) שנחשבת ככלי קיבול, ומקבלת טומאה, ולפיכך פסולה לסינוך.

[משנ"ב ס"ק יח]

הָיוּ קְאִילוּ עֲשָׂה פְעֻמָּו לְשִׁכְיָה⁹⁰ וכו', גס"כ אין מסכנין ב'סוס⁹¹.

9) ואם במקום שמיצרים את המחצלת היא מיועדת לשכיבה [כגון בארצות המזרח], אך במקום בו מסככים בה אין משתמשים בה אלא לסינוך, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני סוכות עמ' ריד) שמימי פסולה היא לסינוך, והוסיף שאף אם רובא דרובא של המחצלות בעולם אינן עשויות לשכיבה, יש לחוש שמא המחצלת שקנה נעשתה במקום שעושים אותה לשכיבה.

10) ומחצלת העשויה מנסרי עץ 'דיקט' דקים ארוגים זה לזה על ידי חוטים, כתב הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' סג) שאף אם אינה עשויה לשכיבה אלא לסינוך, מימי יש חשש בסינוך בה מחמת שאף שאין הנסרים עבים היא דומה לנסר רחב ארבעה טפחים, מפני שמונחים בסמיכות זה לזה בקביעות, ומבואר במו"א (סי' תרבו ס"ק ו' וסי' תרלב ס"ק א) שנסרים המונחים בסמיכות וקבועים יחד במסמרים נחשבים כנסר רחב ארבעה טפחים, הפסול לסינוך, כמבואר בשו"ע להלן (סי"ח), ומה שנכנסים גשמים דרך המחצלת, כתב שם שזה לא גורם שאינה נחשבת נסר, אלא היא כנסר שיש בו נקבים שפסול לסינוך [ראה מה שכתבנו להלן (ס"ק מה)]. ולמעשה הורה (אשרי האישי ח"ג פכ"ה אות י') שהאופן שמוותר לסוך במחצלת זו הוא על ידי שיהתוך אותה, וכל חתיכה תהיה רחבה פחות מארבעה טפחים, וטוב יותר שתהיה רחבה פחות משלשה טפחים.

עוד כתב (קובץ תשובות שם), שאם החוטים שמחברים את חתיכת העץ עשויים מנין הפסול לסינוך, נחשב כמעמיד את הסוך בדבר המקבל טומאה, שאין לעשות כן לכתחילה, כמבואר במשנ"ב להלן (ס"ק כב).

מאידך, בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' עד, וחי' סי' צד) כתב שאין להחמיר במחצלת מנסרים דקים, כיון שאין הדרך לעשות מהם תקרה, מחמת שהנסרים מתקפלים, ולפיכך אינם דומים לנסר אחד רחב, וכן כתב הגר"ש איערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות ז') שמוותר לסוך במחצלת זו, כיון שהעצים דקים ורכים מאד ואינם דומים לתקרה. והוסיף בשו"ת שבט הלוי (ח"ו שם), שאין חשש 'מעמיד' מהמת החוטים, כיון שהנסרים עומדים ברוח אף בלא החוטים, אלא שיש להקפיד שיהיו במחצלת מעט מאד חוטים, כדי שיהיה ברור שאינם בכלל 'מעמיד' כלל. והוסיף (קובץ מבית לוי ח"ד עמ' כג), שבמקום שהרוחות מצויות, יש להניח קרש על גבי המחצלת כדי שתעמוד על גבי הסוכה בלא עזרת החוטים [וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק כב)]. ומימי למעשה כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו שם), שאינו רוצה להכשיר לסוך במחצלת זו, מחמת שלא נהגו לסוך כן, ויש חשש שמא יבואו לסוך במחצלת דומה לזו שלא תהיה כשרה לסינוך.

אכן, לגבי סוך הנקרא 'קיינעס', שאינו עשוי מנסרי עץ אלא מקנים, וכן לגבי מחצלת העשויה מענפים, כתב הגר"ש אלישיב (שם סי' טב) שכשרים הם לסינוך, ובטעם החילוק ביאר (אשרי האישי שם) שהרי אין עושים מקנים תקרת בית, מה שאין כן מנסרים.

[שעה"צ ס"ק לב]

שְׁמָא נְשַׁפְּשִׁי פְּהֵן לְשִׁכְיָה¹¹¹.

11) אך אם השתמשו במחצלת של אדם [העומדת לסינוך] לשכיבה בלא דעתו, כתב בספר מקראי קודש (סוכות ח"א סי' טז) שלא נעשתה על ידי כך כבלי המקבל טומאה, כיון שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

[משנ"ב ס"ק כג]

אִינוּ פֹּסֵל בְּמַצַּע פְּחוֹת מֵאֲרָבָעָה טַפְחִים¹²⁰ וכו', דְּמִי לְבֵית קְבוּלָה¹²¹ וכו', וְאֶפְשֶׁר דִּישׁ לִנְוֹ לְהַחְמִיר עֲלֵיהּ לְדַבְרֵי הַמִּקְבֵּל טְמֵאָה¹²² שְׁמָא יָבֹוא לְסִפְפָּ בּוֹ¹²³ וכו', מִשּׁוּם דְּלֹא שְׁכִיט שְׁיִסְפָּה דְּהִסָּה¹²⁴ וכו', אֲבָן דְּדִיִּעְבְּדִי אוֹ שְׁאֵין לִי שְׁאָר דְּבָרִים, קָנְמָא לִן דְּמִי לְהַחְמִיר הַסִּיפָּה דְּבִדְרֵי הַמִּקְבֵּל טְמֵאָה¹²⁵.

12) ואף שאין מצוי שיהיה כסולם רוחב ארבעה טפחים במקום אחד, כתב החו"א (א"ח סי' קמג ס"ק א) שיתכן שמדובר בשמניח את הסולם בסמוך לסוך פסול המשלימו לרוחב ארבעה טפחים, או באופן שכל ירך של הסולם היא ברוחב שני טפחים, והאוויר שבין שתייהן הוא פחות משלשה טפחים.

13) והעיר החו"א (שם), שלכאורה אין הנקבים בירכי הסולם משמשים כבית קיבול לשליבות, שהרי אף אם היו הנקבים מפולשים מעבר לעבר היו השליבות עומדות כהונן, ולכן לא משום שהנקבים סגורים מצד אחד הם מקבלים את השליבות, ובנקבים מפולשים מבואר בשעה"צ (ס"ק מ) שהסולם אינו נחשב כבית קיבול, ומה בכך שהנקבים אינם מפולשים ויש גב לירכיים והרי על כל פנים השליבות אינן צריכות לבית קיבול זה, ותיירץ, שכיון שלמעשה יש לירכיים גב נחשב כבית קיבול, ובפרט שלפעמים מטלטלים את הסולם על צידו, ואז השליבות מאונכות ושענוה על גב הירכיים.

14) אכן, אם הסוך עומד אף בלא הדבר המקבל טומאה, ולא נתנו את המעמיד שם אלא לתוספת חיזוק, כתב החו"א (שם ס"ק ב' ד"ה ולכן, וראה גם ארחות רבנו ח"ב עמ' רטז) שאין בכך חיסרון [לענין 'מעמיד' רמעמיד', ומסתבר שהוא הדין לענין המעמיד של הסוך עצמו, שהרי מבואר בחו"א שם שאין חילוק ביניהם], וכשרה הסוכה לכתחילה. אכן, דעת הגר"י קרליץ (חוט שני סוכות עמ' ריב) שאין זה אלא באופן שהמעמיד הכשר לסינוך הונח לפני המעמיד שפסול, מפני שהמעמיד שהונח ראשון נחשב עיקר המעמיד. מאידך, דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ד עמ' כג) שהנחת מעמיד הכשר לסינוך לאחר שכבר הונח מעמיד הפסול לסינוך, מונעילה להכשיר את הסוך לכתחילה.

ואם באחת מפנינות הסוכה עומד קנה [או דופן] שאינו מגיע לסוך, והניחו על גביו דבר המקבל טומאה שמגיע עד הסוך כדי להחזיקו בגובה שלא יושפל בפניו זה, הסתפק הגר"י קניבסקי (קהלות יעקב סוכה סי' יז אות א) אם נחשב הדבר כמעמיד, כיון שהסוך היה עומד אף בלא הדבר הפסול לסינוך, ולא ניתן שם אלא למטרת הגבהה בלבד.

ולענין הרבקה קצה הסוך בדבק כדי להעמידו, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' קלז) שמוותר מן הדין, שאף על פי שהדבק פסול לסינוך מימי אין הוא נחשב כמעמיד, משום שאינו ניכר והוא בטל

הַלְבוֹת סִמָּן תְּרֻמָּה

פ ט באר הגולה

ראויה לשכיבה, (טו) אם היא קטנה, (טז) סתמא *עומדת לשכיבה ומקבלת טמאה ואין מסככין בה, אלא-אם-כן עשאה (כ) לסכוף, הגה (זי) דהני שרב בני אותה העיר עושין אותה לסכוף (תרא"ש פ"ח סיכנה), ואם היא גדולה, סתמא עומדת לסכוף ומסככין בה, (יח) אלא-אם-כן עשאה לשכיבה (דהניו (י) שמנה מקום לשכב עליה), 'והני מלי שאין לה שפה, אבל אם יש לה שפה (יט) בענין שראויה לקבל, (כ) אפלו אם נטל שפתה אין מסככין בה: הגה במקום שנהגו לקבץ מחצלאות (ו) בגין פני תקרה, (כא) אין מסככין בהם (כל בו: ז (כב) ליש להסתפק אם מותר להניח

באר היטב

טמאין בנעים אם נדק ונפץ אין מסככין בהם, בית, ועמ"א: (כ) לסכוף, אפלו עבר לה שפה, קשה, רביז, מ"א: (י) שמנהג.

משנה ברורה

שאינה ראויה כל-כף, וכן הוא בהדיא בטור: (טו) אם היא קטנה, הניו (כז) כדי שכיבה: (טז) סתמא עומדת לשכיבה ומקבלת טמאה וכו'. פרוש, דכיון דסתמא לשכיבה, היא ראויה לקבל טמאה לכשישכב בה תזב, וכוין שכן, אף כשתה אינה ראויה לסכוף, שכל הראוי לקבל טמאה אין מסככין בו, וכנ"ל: (יז) דהניו שרב וכו'. הנה (כח) אם עשאה פרוש לסכוף, מהני אפלו במקום שאין מנהג מכרר בעיר בנה, ולא אתי הרמ"א לאפוקי (כט) רק ההפך, דאם המנהג בעיר לשכיבה לא מהני בפה שהוא עושה לסכוף או שנקאה בפרוש לסכוף, (ס) דמי יודע דבר זה, ואחר פלי עלמא לסכובי בהו, ופעמים שדבר זה מהני (סא) אם להקל, דהניו אם עשאה סתמא, או שאינו יודע זה אם עשאה לסכוף או לשכיבה, ורב בני העיר עושין אותה לסכוף, מליגן שגם הוא עשה לסכוף: (יח) אלא-אם-כן עשאה לשכיבה דהניו וכו'. אין רוצה לומר לאפוקי אם הנה המנהג לסכוף אז גם מחשבה דידה שחשב לשכיבה לא מהני מידו ומותר לסכף, דנה אינו, (כט) דכיון שחשב לשכיבה הרי יורה לה תורת טמאה ואסור לסכף, אלא אמי לאשמעינן דלא דוקא אם עשאה לשכיבה, (ל) אלא דהוא הדין אם מנהג המקום לשכיבה, הני (לא) כאלו עשאה בעצמו לשכיבה, ואם אינו יודע מנהג

באר היטב

יכרך [פמ"ג]: * עומדת לשכיבה. עין פמ"א אברהם דבמקומות הללו סתם מחצלת ותינו בין גדולה ובין קטנה לשכיבה, ולפי זה אפלו עשאה פרוש לסכוף, מכל מקום פסולין מדרבנן מהטעם שפסק הרא"ש דמי יודע אם נעשה ליש סכף, ואסורין מפני טריות העין, ונדשים מקורב פהו, שהחצילו בפרותיהו לסכף במחצלות של ערכה אשר לא שעור אבותינו, ואורח מחצלות מסתמא הם עוקרים לשכב ולישב עליהם בגללות, ואם-כן יש בהם פסול מפני טריות העין אפלו עשאה ליש סכף, ולכן כל שומר נפשו ירחיק מזה, ובכפרת אם אותן מחצלאות כבר נשתמשו בהם בפעולה אפלו לא לשכיבה וישירה רק לקבל, פסולים מראשונה וכו', עד כאן לשון הבכור"י שקב, סתם בספר בית-מאיר סתב, שבעירו גס"כ מצא ענין שהורג שמסככים בענפי צרבות גדולים קורין אותן בלע"ז קערי"ב, ואותן הקערי"ב באמת רב חקונם ותרילוקם הניו להניח תוך העגלות, ואילו, אף אותן שמסככין בהם, היו גס"כ פתאום באופן שנתה שפך לוטר עליהו סתיהו להניחם תוך העגלות וכו', ואם-כן לדעת הרא"ש לא יועיל אפלו אם נעשה מה בפרוש ליש סכף, אולם רוצה אני שאילו הקערי"ב, שאין להם שום בית-קבול אלא פשוטים, אינם נעשים קלל באופן זה להניחם תוך העגלות, דהנעשים לעגלות יש להם תוך נעשיים עם שוליים ואחורים, ואלו שאינם אלא עד אטר פשוט, אף אלו היו נעשים להניחם מן העד תוך עגלות אינם אלא למהצה להסתיק שלא יפל דבר מן צד העגלה, שאינם מקבלים שום טמאה וכו', ובפרט שהם גדולים, מה שאין דרכם קלל להניחם תוך עגלות, ומכל-שכן שנהגו פרוש אצל האפן לסכף בהם, דכשרים כלי שום גמאום, עד כאן לשונו.

המקום, לכלי עלמא (לב) מפר לסכף פה כל זמן שלא ידעין שעשאה לשכיבה, ודע, דבמקומות (לג) הללו כל (לד) מחצלת צשויות לשכיבה, (לס) ואם-כן אפלו הוא עשאה לסכוף גס"כ אין מסככין בהם: (יט) בענין שראויה לקבל, רוצה לומר, כיון שראויה לקבל, הרי יש עליה שם פלי ומקבלת טמאה ואין מסככין בה, (ל) והני מלי בסתמא, או אמרינן דכיון שיש לה שפה מוכח דנעשית לקבלה וממילא מקבלת טמאה, אבל אם ידעיה פהדיא לסכוף, אף-על-פי שיש לה שפה אינה מקבלת טמאה, וקבול זה אינו חשיב פלום כיון שאינה צויה לקבלה, (לו) ויש מאחרונים שסוכרין, דכיון שיש לה שפה, בכל גוני מקבלת טמאה ואין מסככין בה: (כ) אפלו אם נטל שפתה, דומיא דכל שביריבלים שאין מסככין בהם מדרבנן, וכנ"ל בסעיף ב: (כא) אין מסככין בהו, רוצה לומר, אפלו עשאה לסכוף שאין מקבלין טמאה, גזרה שפא ישוב תחת תקרת הבית שעשאו מחצלאות, ובחצלאות של תקרת הבית פסולין מן התורה, שלא הקבעו שם לשם צל אלא לשם הדיה: ז (כב) יש להסתפק אם מותר וכו'. יש מאחרונים (לז) שמפרשי דהספק הוא אם מותר לסכף בסלמות ומוציא שהסלם הוא רחב ארבעה טפחים, דכסף פסול אינו פוסל באמצע פחות מארבעה טפחים¹⁸, גדלקמן בסימן תרלב, ומקום הספק הוא מפני שהוא פשוטי בלי-צ"ע, שאינו מקבל טמאה אפלו מדרבנן, ויש צד לאסור: כיון דיש נגבים בנדיהם שלם שהשליכות תקיעות בהם, דמי לבית-הבול¹⁹, (לח) ויש מאחרונים שמפרשי דמגרי בסלם שאינו רחב, ואי הנה רחב (מ) בודאי יש לנו להחמיר, דדמי לבית-קבול ואין לסכף בו, אלא מקום הספק הוא, דהלא על-כל-פנים בכלל מעמיד הוא, ואפשר דיש לנו להחמיר שלא להעמיד בדרך המקבל טמאה²⁰, שפא גבוא לסכף בו²¹, ואף-על-גב שמיצמידין הסכף על כהל אבנים, משום דלא שכיח שישפך בהם²²; וכן העתיקו (מא) כמה אחרונים לדינא, דלכתחלה יש לזהר שלא להעמיד הסכף בדרך המקבל טמאה, אכן בדיעבד²³ או שאין לו שאר דברים, קומא לן דמותר להעמיד הסכף בדרך המקבל טמאה²⁴, כדמוכח בסוף סימן תרל:

שער הציור

(לז) ר"ן, והניו שהיא בקומת איש ונעט יותר, אבל יותר מזה טקרי גדולה [בכור"י יעקב]: (לח) ט"ז תומד"משה: (ט) וכן הרמ"א להשתקם בזה דעת הרא"ש, ולאפוקי מדעת רבנו ישעיהו המוקא בהרא"ש והטור [בגרי"שע]: (כ) הרא"ש: (כז) תומד"משה ושי"א: (כט) שם, וכן פהם הנאון רבי עקיבא [אצי"ג] בתדשיו: (ל) ויותר מזה, דאפלו אם עשאה פהדיא לסכוף גס"כ לא מהני, דמי יודע שעשאה לסכוף ושב ברא"ש ושי"א לשיטה זו: (לא) עין פמ"א רבי עקיבא אינו שפואר כגשאה, ולדבריו מילשבו: (לב) מגדאברהם, וזה דוקא בגנה מן האפן שעשה סתם, אבל בגנה מחצלת שכבר נשתמשו בהו, פסולין לקבץ אפלו במקום שאין מנהג יודע, ודקא דארקתא הוא, שפא נשתמשו בהו לשכיבה²⁵ [בכור"י יעקב]: (לג) מגדאברהם פלום מנגל"צדק, ופצאיהו דכריתם בעשור: (לד) אפלו גדולות [הגרי"ו] ובכור"י שריר וכן משמע בעשור: (לה) פרי"מנדים רש"א, והניו מדרבנן, דמי יודע שעשאה לסכוף וצ"ע פלי עלמא לסוכי בהו, וכמו שכתב הרא"ש, עין בבאר היטב אורח מה שנהגו כתיים באיזה מקומות לקבץ בענפי צרבות קלועים: (לו) מגדאברהם בשם רדב"ז בחלק ד בסימן צו, כן צריך לומר, והעתיקהו לדינא גם הנכנסת הגדולה והעלת-שבת: (לז) לביש, והיבא באליה רבת: (לח) ט"ז פסיע"מטן ט ר"י"ד ימגדאברהם פתח"י מראשון, ובסיע"מטן יא תרץ ש"י, דאפלו אם ניטא דהעלמא מעמיד סכף, תבא ניש לחש שפא יבוא להרבות בסלמות לסכף בהם: (לט) מגדאברהם: (מ) וזה החל בתרומותיהו מדין פלום שנקב מעבר לעבר, ואם-כן אינו בית-קבול, או שהשליכות חסוד על-פני יכוחיו, וכן בבאר הגרי"א שהוכיח דסלם קה שאין בו נגבים אינו שפא אפלו מדרבנן: (מא) מגדאברהם פסוקתו והגרי"ו ודנ"י סיס"י וסי"א"אם והגרי"שע:

